

Az egészségügy már nem finanszírozható ügy, ahogy eddig

A cikk eredeti formájában 2023. augusztus 7-én a [portfolio.hu](https://www.portfolio.hu)-n jelent meg.

Nem fenntartható az egészségügyi szolgáltatások növekvő költségeit központi költségvetési támogatásokból finanszírozni, új bevételi forrásokat kell találni – vélekedett a portfolio.hu-nak adott interjújában Clemens Martin Auer, a European Health Forum Gastein elnöke, Ausztria korábbi Covid-oltási főkoordinátora, aki megoldási javaslatot is megfogalmaz.

A nemzetközi hírű egészségügyi szakértővel azok után készítettünk interjút, hogy Budapesten járt és előadást tartott az IME Egészségpolitika és egészségügyi rendszerek konferenciáján. A korábbi egészségügyi helyettes államtitkárral beszélgettünk a Covid legfontosabb tanulságairól, a vakcinákról, oltások iránti bizalomhiányról, az elégedetlen és tüntető egészségügyi dolgozókról, és az ágazatot lehúzó archaikus munkaszervezésről, rossz munkakultúráról.

Már 3 éve, hogy kitört a Covid-járvány, de talán még mindig érdemes beszélni a tanulságokról. Említene néhány kulcsfontosságú tanulságot, ami nemcsak a magyar, de minden európai döntéshozó számára hasznos lehet? Mit tanulhatnak az európai egészségügyi rendszerek a világjárványból?

Mivel alapvetően optimista vagyok, a pozitív tanulságokkal kezdem. Azt hiszem, valóban megtanultuk, hogy egy ilyen mértékű válság idején együttműködésre és összefogásra van szükség. Erre a legjobb példa az Európai Unióban zajló vakcinavásárlási folyamat, mivel ez volt az első alkalom, hogy az Európai Unió gyakorolta piaci erejét. Az EU teljes piaca 450 millió embert jelent, így az ezáltal biztosítható garanciák és a mennyiség azt jelenti, hogy egységesen képes tárgyalni az unió az iparral és a gyártókkal. Az árak szempontjából ez az egységes uniós tárgyalási pozíció mindenképpen előnyös volt. A legfőbb tanulság, amit ebből le kell vonni, hogy a kockázatmegosztás mindig előnyös, ebben az ügyben a 27 uniós kormány együttesen képes volt a kockázatok megosztására. Ez alapján kijelenthető, hogy az EU igenis rendelkezik piaci erővel, amikor az innovatív és magas árú készítmények beszerzéséről van szó.

Miért fontos ez európai szempontból?

Fontos látni, hogy a gyógyszerkészítmények tekintetében nincs közös európai piac. Ha egy gyógyszer elérhető egy európai ország piacán, az nem jelenti azt automatikusan, hogy az egész európai piacon elérhető. A Covid után azon-

ban megtanultuk, hogy ha az országok összefognak, jobb eredményt érhetnek el, mert a gyártóknak garanciákra van szükségük a mennyiségek, a költségek és az árak tekintetében. Az európai piac szétfűzött, és az Európai Unió nem minden tagállamának van ugyanolyan ereje. Ez végső soron mindig a méretgazdaságosságról szól. De természetesen voltak igazán negatív tanulságai is a Covidnak.

Tudna ezek közül néhányat megnevezni?

Az EU egyetlen országa sem volt felkészülve egy ilyen közegészségügyi válságra a rendszerek kapacitása tekintetében. Az egészségügyi bürokrácia tekintetében sem volt elegendő emberi erőforrás. A tanulság az, hogy nagyon óvatossá kell lennünk a kapacitásleépítéssel kapcsolatban a közegészségügyi ágazatban. A másik tényező, amire a Covid rávilágított, hogy nem álltak rendelkezésre megfelelő készletek egészségügyi eszközökből. Ezért a jobb felkészültség érdekében a jövőben nemzeti szinten, de közös európai szinten is készleteznünk kell. Bár bizonyos szempontból érthető, de összességében negatív volt az is, hogy a pandémiás válság kezelését a kormányfők politikailag eltérítették. Ez azért volt így, mert a lezárásokkal és az emberek magánéletét érintő masszív korlátozásokkal kapcsolatos döntések természetesen nagy politikai kockázatot hordoznak magukban. A miniszterelnökök vagy a kancellárok igyekeztek jelen lenni ebben a folyamatban. Ez azonban olyan feszültségeket és problémákat okozott a járvány kezelésében, amelyek elkerülhetők lettek volna. Azt hiszem, ez volt az oka annak, hogy mire megkaptuk az oltóanyagokat, egyesek elvesztették a hitüket a kormány intézkedéseiben, ezért sokan nem vették fel a vakcinát. Azt is el kell mondanom, hogy nem volt globális mechanizmus az oltóanyagok megosztására.

Ön szerint a Covid óta jobban megbecsüljük az egészségügyi dolgozók munkáját?

Úgy gondolom, hogy a kórházakban és az egészségügyi ágazatban dolgozók csodálatos munkát végeztek, mert valóban túllépték a lehetőségeiket, de nagyon gyorsan ki is merültek. Kezdetben volt némi megbecsülés, de nagyobb politikai és pénzügyi támogatás nélkül ez nagyon gyorsan elpárolog, és az emberek frusztráltak és dühösek lesznek. De tudják, mit tett a válság? Felerősítette az egészségügyi munka intézményein belüli alapvető válságot is. Világossá vált, hogy az egészségügyi ágazat még mindig nagyon archaikusan szervezett ágazat.

Mit jelent ez a gyakorlatban?

A munkafolyamatok nem túl integratívak, nem túl felelősek ebben az ágazatban. Különösen a fiatalabbak számára

nem túl ösztönző egy ilyen helyzet. Meg kell változtatnunk a munka és a magánélet egyensúlyával, a munkafolyamatokkal és a munkakultúrával kapcsolatos hozzáállást. A munkavállalók frusztráltak, nem annyira a fizetések miatt, a fő panasz az, hogy nincs meg a szabadságuk a munkájukban való fejlődésre. A munkakultúra nem jó.

Tehát azt mondja, hogy nem minden a pénzről és a még több pénzről szól, amikor az egészségügyi ágazat finanszírozásáról van szó?

Nem, nem kell mindig több pénz. Először is meg kell változtatni a munkakultúrát az egészségügyi ágazatban, ahogyan azt a bankszektorban vagy a biztosításban is megtették korábban. Természetesen a gazdagabb országok vonzhatnak egészségügyi dolgozókat Európa keleti részeiből, de ez csak mennyiségileg hoz változást a rendszerbe, minőségileg nem. Nem fog megváltozni a munkakultúra, frusztráltak maradnak a dolgozók, és akkor elkezdik elhagyni a pályát. Ne felejtjük el, hogy az ápolóknak lehetőségek van más munkát is végezni. Óvatosnak kell lennünk ezzel a helyzettel. Ismétlem, ez nem csak gazdag vagy szegény, illetve magas vagy közepes jövedelmű országok kérdése. Az ápolói szektorban óriási a lemorzsolódás, így például Németország, Ausztria sem tud minden ápolót magához vonzani Romániából vagy Bulgáriából.

Mit kell tennünk, változtatni a munkakultúrán?

Igen, ez lenne az első és legfontosabb lépés. Az a beszélgetés, amit itt folytatunk a munkafolyamatokról és a munkakultúráról, eléggé újszerű, mert mindig azt gondoltuk, hogy a problémát pénzzel tudjuk megoldani. De szembe kell néznünk ezzel a kérdéssel, mert nincs más lehetőségünk.

Magyarországon azt látjuk, hogy a kormányzat minden folyamatot és embert kontrollálni szeretne az ágazatban. Milyen szerepe lehet ilyenkor az érintetteknek?

Szerintem a kormány nagyon keveset tud tenni, amikor a kórházakban a munkakultúra és a munkafolyamatok megváltoztatásáról van szó. Ha tanácsot kellene adnom az egészségügyi miniszternek, azt mondanám, hogy maradjon ki az ilyen jellegű vitákból, mert nem ő működteti és irányítja a kórházat. Azt is tudjuk, hogy sok országban az összes egészségügyi dolgozó többé-kevésbé közalkalmazott. Tehát a politikusok elmehetnek a kórházak vezetőségéhez és a főorvosokhoz, és megkérdezhetik tőlük, hogy miért olyan elégedetlenek az embereim, az alkalmazottaim, és megkérdezhetik a vezetőségtől, hogy mit fognak tenni, hogy ezen változtassanak.

A gyakorlatban tehát szükség van – talán ez a helyes kifejezés – az elszámoltatható vezetésre.

Pontosan. A politikusoknak a kórházak vezetését kell elszámoltatni. Sok európai országban látjuk, hogy az egészségügyi dolgozók az utcára vonulnak. Tüntetnek, sztrájkolnak, az utcán gyakorolják a munkaügyi vitákat.

A legutóbbi budapesti előadásán a másik fő téma az volt, hogy hogyan tudjuk alternatív forrásból finanszírozni az egészségügyet. Hogyan kell ezt elképzelni?

Mielőtt belemennénk ebbe a vitába, különbséget kell tennem. Úgy gondolom, hogy a hagyományosan fejlett egészségügyi rendszereket elég jól finanszírozták. A legtöbb nyugat-európai országban az egészségügyi rendszereket a munkához kapcsolódó adókból vagy járulékokból finanszírozzák, és ha a magas jövedelmű országokról van szó, ez nagyon jól működik. Ez a fő csatorna, ahonnan a források származnak. Az elmúlt néhány évben azonban fokozódott az állami célok és kiadások közötti verseny: a kormányoknak sok pénzt kell költeniük a pénzügyi piacok stabilizálására, és most egyre többet fektetnek be a zöld gazdaságba. Tehát nem lehet mindent ugyanannyi adóból finanszírozni, kreatívabbnak kell lennünk, a kormányoknak kreatívabbnak kell lenniük. Nem fenntartható az egészségügyi szolgáltatások növekvő költségeit központi költségvetési támogatásokból finanszírozni.

Mit tanácsol az egyes országoknak, milyen megoldások jöhetnek szóba? És mit tehetünk európai szinten?

Új bevételi forrásokat kell találnunk finanszírozási forrásként. Európában a versenyképességi szempontok miatt nem lehet emelni a munkát terhelő adókat. Ami a rossz fogyasztói döntéseket illeti, számomra a legfontosabb dolog a táplálkozás, túl sok erősen feldolgozott élelmiszert fogyasztunk. Ezek pedig megbetegítenek, egészségtelenné tesznek és megölnék minket. E probléma miatt a szabályozásnak az egész európai piacra kell vonatkoznia. Fel kell tennünk a kérdést, hogy milyen piaci szabályozással rendelkezünk az élelmiszerek és különösen a magasan feldolgozott élelmiszerek tekintetében. Mert ez közvetlenül kapcsolódik az európai egészségi állapothoz. Véleményem szerint az ipar nem mondhatja azt, hogy ez a fogyasztó választása. Nem, ez nem így van. Az alacsony jövedelmű embereknek nincs választási lehetőségük, azt veszik meg, amit a szupermarketben árulnak. Túl sok olcsó élelmiszert esznek.

Csiki Gergely